

ISSUE
N°71

EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

5TH INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
CONFERENCE

SCIENTIFIC INNOVATION:
THEORETICAL INSIGHTS
AND PRACTICAL IMPACTS

JANUARY 19–21, 2026, NAPLES, ITALY

**EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE**

**Proceedings of the 5th International Scientific
and Practical Conference**

**"Scientific Innovation: Theoretical Insights and
Practical Impacts"**

January 19–21, 2026

Naples, Italy

Collection of Scientific Papers

Naples, 2026

UDC 01.1

Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference «Scientific Innovation: Theoretical Insights and Practical Impacts» (January 19–21, 2026, Naples, Italy). European Open Science Space.

ISBN 979-8-89704-952-3 (series)

DOI 10.70286/EOSS-19.01.2026

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The conference is registered in the database of scientific and technical events of UkrISTEI to be held on the territory of Ukraine (Certificate №1048 dated 22.12.2025).

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

ISBN 979-8-89704-952-3

CONTENT

Section: Agricultural Sciences

Косташ В.Б.

ПЕРЕТРАВНІСТЬ ПОЖИВНИХ РЕЧОВИН КОРМУ РАЦІОНУ ДІЙНИХ КОРІВ ЗА ЗГОДОВУВАННЯ ПРОБІОТИЧНОЇ ДОБАВКИ «БІОМАГН».....	13
---	----

Section: Architecture and Construction

Chudyk I., Dobryanskyi I., Dobryanska L.

WIND LOAD IN CONSTRUCTION.....	17
--------------------------------	----

Section: Chemistry

Кормош Ж., Горбатюк Н., Бохан Ю., Кормош Н.

ЕКСТРАКЦІЙНО-ФОТОМЕТРИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ САЛІЦИЛОВОЇ КИСЛОТИ.....	21
--	----

Section: Ecology and environmental protection

Смирнов О., Дереза С.

РОЗРОБЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ УТИЛІЗАЦІЇ НАБОЇВ ДО СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ ТА РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ЦИХ ПРОЦЕСІВ.....	27
--	----

Магзер В.М.

БІОІНДИКАЦІЯ ЯКОСТІ ВОДИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ.....	31
---	----

Паньків Н.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА, ЯК ОДНА ІЗ СКЛАДОВИХ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	34
---	----

Section: Economy

Мішина С.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ БАЗОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ.....	37
---	----

Section: Economy

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ БАЗОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Мішина Світлана

кандидат економічних наук, доцент

Кафедра соціальної економіки

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, Україна

Анотація. Розглянуто роль надання соціальної допомоги в системі соціального захисту населення. Надано характеристику та проаналізовано нормативно-правове та організаційне забезпечення нарахування та виплати базової соціальної допомоги в Україні. Проаналізовано переваги і недоліки впровадження в Україні базової соціальної допомоги.

Ключові слова: базова соціальна допомога, соціальний захист, соціальна допомога, соціальні виплати, соціальна політика.

Вступ. Соціальна допомога в системі соціального захисту населення є визначальною, оскільки вона виступає ключовим інструментом підтримки соціально вразливих верств населення та забезпечення мінімальних стандартів життя. Соціальна допомога спрямована на компенсацію соціальних ризиків, пов'язаних із бідністю, безробіттям, інвалідністю, втратою працездатності чи складними життєвими обставинами. Через механізми адресності та диференціації вона дозволяє раціонально перерозподіляти державні ресурси, підвищуючи ефективність соціальної політики. Водночас соціальна допомога виконує стабілізуючу функцію, знижуючи соціальну напругу та запобігаючи маргіналізації окремих груп населення. Таким чином, система надання соціальної допомоги є фундаментальною складовою соціального захисту, що сприяє соціальній справедливості, згуртованості суспільства та сталому соціально-економічному розвитку, чим і обумовлена актуальність даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Питання надання соціальної допомоги знайшли відображення у багатьох літературних джерелах та нормативно-правових і законодавчих актах. Проте, починаючи з липня 2025 року, в Україні в рамках експерименту впроваджено базову соціальну допомогу, яка поєднує декілька видів соціальної допомоги, які надавалися населенню раніше окремо. Саме тому виникає потреба у більш детальному дослідженні даного питання.

Метою дослідження є систематизація переваг, недоліків та особливостей надання базової соціальної допомоги в Україні.

Для досягнення мети були поставлені і вирішені такі завдання:
 розглянути роль надання соціальної допомоги в системі соціального захисту населення;

охарактеризувати та проаналізувати нормативно-правове та організаційне забезпечення нарахування та виплати базової соціальної допомоги в Україні;

проаналізувати переваги і недоліки впровадження в Україні базової соціальної допомоги.

Результати дослідження. В 2026 році в Україні продовжує діяти Постанова КМУ від 25.03.2025 №371 «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо надання базової соціальної допомоги» [1]. Координацію цього експерименту здійснює Міністерство соціальної політики України. Організація та реалізація функцій з виконання експериментального проекту, крім Міністерства соціальної політики в Україні здійснюється Міністерством цифрової трансформації та Пенсійним фондом України.

Учасниками експериментального проекту визначено коло осіб, які звертаються за призначенням базової соціальної допомоги, а саме громадян України, іноземців та осіб без громадянства, що на законних підставах постійно проживають на території України, а також осіб, яким в Україні надано статус біженця або осіб, що потребують додаткового захисту. Водночас із переліку учасників виключаються особи, які перебувають на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях, включених до затвердженого Кабінетом Міністрів України переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або які є тимчасово окупованими, для яких не встановлено дати завершення окупації, а також особи, що на момент звернення перебувають за межами України [1].

Базова соціальна допомога в рамках експериментального проекту в Україні почала надаватися з липня 2025 року. Вона поєднувала декілька видів соціальної допомоги (рис. 1).

Таблиця 1 – Перелік виплат, включених до складу базової соціальної допомоги у рамках експериментального проекту (на основі опрацювання [1])

Види соціальної допомоги, що надаються поза межами реалізації експериментального проекту	Соціальна допомога у рамках експериментального проекту
Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям	Базова соціальна допомога
Допомога на дітей одиницею матерям	
Допомога на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях	
Тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме	
Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю	

Починаючи з 1 липня 2025 року, право участі в експериментальному проекті мали особи, які на дату подання заяви є одержувачами окремих видів державної соціальної допомоги, наведених у графі 1 табл. 1. З 1 листопада 2025 року до

учасників експериментального проєкту були залучені й інші особи або сім'ї, не охоплені зазначеними категоріями, за умови їх відповідності на дату звернення встановленим вимогам і критеріям, передбаченим нормативно-правовим забезпеченням реалізації експериментального проєкту з надання базової соціальної допомоги [1].

Слід зазначити, що долучення населення до участі у експериментальному проєкті здійснюється за його бажанням та з наданням згоди. За бажанням населення може й надалі отримувати певний вид допомоги. Рішення про долучення до участі у експерименті може бути прийняте, виходячи з розміру того чи іншого виду допомоги й порядку та складності підготовки документів для отримання документів.

Тривалість експериментального проєкту з впровадження базової соціальної допомоги в Україні встановлена на період з 1 липня 2025 року до 1 липня 2027 року – тобто 2 роки загалом.

При цьому кожна конкретна виплата призначається на 6 місяців із автоматичним продовженням на новий піврічний період до завершення терміну реалізації експерименту.

Розмір базової величини для розрахунку базової соціальної допомоги становить 4500 гривень [1]. Особливості визначення розміру базової соціальної допомоги надано у табл. 2.

Таблиця 2 – Особливості визначення розміру базової соціальної допомоги у рамках експериментального проєкту (на основі опрацювання джерела [1])

Особливості нарахування базової соціальної допомоги	Розмір базової соціальної допомоги
Базова величина для розрахунку допомоги	4500 грн
Методика розрахунку розміру базової соціальної допомоги	Різниця між сукупним розміром базової величини для кожного члена сім'ї та середньомісячним сукупним доходом сім'ї
Розмір базової величини для сім'ї	Визначається на рівні 100 відсотків такої базової величини для першого члена сім'ї (уповноваженого представника сім'ї) та 70 відсотків такої базової величини – для кожного наступного члена сім'ї
Розмір базової величини для сім'ї дитини віком до 18 років та особи з інвалідністю I або II групи	Визначається на рівні 100 відсотків такої базової величини
Розмір базової величини для осіб, які набули право на пенсію за віком, але не набули права на пенсійну виплату у зв'язку з відсутністю страхового стажу	Визначається пропорційно їх страховому стажу і становить для осіб із страховим стажем: менше ніж 10 років - 53 відсотки; від 10 до 20 років - 62 відсотки; від 20 до 30 років - 70 відсотків; 30 і більше років - 88 відсотків.

Відповідно до порядку обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги, затвердженого постановою КМУ від 22.07.2020 р. № 632 [2] середньомісячний сукупний дохід сім'ї обчислюється у середньому за місяць як дохід усіх членів сім'ї, одержаний ними протягом трьох місяців, що передують місяцю, попередньому до місяця звернення.

До складу сім'ї включаються такі категорії осіб [1]:

чоловік та дружина;

діти, зокрема тимчасово влаштовані в сім'ю діти, які залишилися без батьківського піклування, віком до 18 років; а також повнолітні діти, що навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої або вищої освіти. До таких дітей включаються особи у період між завершенням одного рівня освіти та зарахуванням на інший, якщо цей період не перевищує чотирьох місяців, за умови відсутності власної сім'ї – до закінчення навчання, але не довше ніж до досягнення 23 років, незалежно від фактичного або зареєстрованого місця проживання;

неодружені повнолітні діти з інвалідністю з дитинства (І або ІІ групи) або з інвалідністю І групи, що проживають разом із батьками;

непрацездатні батьки чоловіка чи дружини, які проживають у сім'ї;

особи, що доглядають одиноких осіб з інвалідністю І групи, які мешкають спільно;

пари, які проживають разом та мають спільних дітей, але не перебувають у зареєстрованому шлюбі.

До складу сім'ї при визначенні розміру базової соціальної допомоги не включаються [1]:

особи, що перебувають на повному державному утриманні;

особи, позбавлені свободи або взяті у полон державою-агресором, що підтверджується офіційними документами;

особи, які визнані безвісно відсутніми за рішенням суду або мають статус зниклих безвісти;

особи, що перебувають за межами держави.

Склад сім'ї уповноваженого представника визначається на дату звернення за призначенням базової соціальної допомоги. Від складу сім'ї залежить і розмір нарахованої базової соціальної допомоги.

Базова соціальна допомога не призначається або не виплачується, якщо склад сім'ї та її майново-фінансовий стан свідчать про відсутність об'єктивної потреби в державній підтримці. Зокрема, допомога не надається сім'ям, у яких є працездатні особи віком 18–60 років, що протягом ураховуваного періоду не працювали, не навчалися, не проходили службу, не здійснювали підприємницьку діяльність і не були зареєстровані в службі зайнятості, за винятком випадків сплати ЄСВ, здійснення догляду за дітьми, особами з інвалідністю або людьми

похилого віку, втрати працездатності чи заборгованості роботодавця зі сплати ЄСВ.

Також допомога не призначається, якщо протягом 12 місяців до звернення або під час отримання виплат члени сім'ї здійснили значні фінансові операції на суму понад 100 тис. грн (придбання нерухомості, транспортних засобів, валютних цінностей, фінансових активів, довгострокових товарів, надання позик, благодійні внески тощо), мають депозити або ОВДП понад 100 тис. грн, володіють другою житловою нерухомістю (за винятком житла на територіях бойових дій чи зруйнованого житла) або більше ніж одним транспортним засобом віком до 15 років.

Водночас базова соціальна допомога може бути призначена сім'ям, у складі яких є працездатні особи з числа внутрішньо переміщених осіб або осіб, що повернулися з-за кордону після тривалого перебування, за умови їх реєстрації в центрі зайнятості як безробітних або таких, що шукають роботу. Такий підхід забезпечує адресність допомоги та спрямованість державної підтримки на соціально вразливі домогосподарства.

До розрахунку середньомісячного сукупного доходу сім'ї за період, що враховується при призначенні державної підтримки, не включаються певні види державної допомоги, зокрема:

- соціальна допомога сім'ям із низьким рівнем доходу;
- виплати на дітей, які перебувають під опікою одиноких матерів;
- допомога дітям, вихованим у багатодітних сім'ях;
- тимчасові виплати дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не можуть утримувати дитину або місце проживання яких невідоме;
- державні виплати особам без права на пенсію та особам з інвалідністю.

Також не враховується базова соціальна допомога, призначення якої здійснюється з урахуванням сукупного доходу сім'ї.

Розрахунок середньомісячного сукупного доходу проводиться автоматично із застосуванням функціоналу Єдиної системи, на основі даних про уповноваженого представника та членів його сім'ї, зазначених у відповідних пунктах нормативного порядку, що отримуються через Портал Дія та/або через інтегровану систему Пенсійного фонду України з використанням платформи електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів «Трембіта», за умови технічної можливості обміну даними.

Призначення базової соціальної допомоги здійснюється за повний календарний місяць, у якому подано відповідну заяву, незалежно від конкретної дати звернення.

Розмір базової соціальної допомоги автоматично коригується за допомогою функціоналу Єдиної системи протягом строку її дії у разі настання змін у соціально-економічному становищі сім'ї. До таких змін належать: призначення або припинення виплати інших видів соціальної допомоги або пенсії, які враховуються при визначенні середньомісячного сукупного доходу

сім'ї; зміни у складі сім'ї, що впливають на кількість її членів (народження дитини, зміни сімейного стану, смерть члена сім'ї).

Перерахунок здійснюється на підставі даних, отриманих із місяця, наступного за місяцем виникнення зазначених обставин, з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї за три місяці, що передують місяцю, попередньому до настання змін.

Базова соціальна допомога може бути отримана за умови подання заяви про намір та заяви про призначення й відповідних документів уповноваженим представником сім'ї у паперовій формі до органів Пенсійного фонду України або в електронній формі засобами мобільного додатка Порталу Дія (Дія), що є однією з переваг впровадження базової соціальної допомоги. Перелік переваг та недоліків впровадження базової соціальної допомоги в Україні подано у табл. 3.

Таблиця 3 – Переваги та недоліки впровадження базової соціальної допомоги в Україні

Переваги впровадження базової соціальної допомоги	Недоліки впровадження базової соціальної допомоги
Сприяє зниженню рівня бідності шляхом забезпечення гарантованого мінімального доходу для населення	Створює значне фіскальне навантаження на державний бюджет та потребує стабільних джерел фінансування
Підвищує рівень соціальної безпеки та зменшує соціальну напругу в суспільстві	Може знижувати мотивацію окремих груп населення до участі у трудовій діяльності.
Забезпечує фінансову підтримку вразливих груп населення в умовах економічної нестабільності та кризових явищ	Існує ризик неефективного розподілу ресурсів унаслідок універсальності виплат без належного таргетування
Сприяє стабілізації споживчого попиту та підтримці внутрішнього ринку	Може спричиняти інфляційний тиск за відсутності відповідного зростання обсягів виробництва
Зменшує адміністративну складність системи соціального захисту та витрати на її функціонування	Потребує реформування чинної системи соціальних пільг і узгодження з іншими видами державної допомоги
Підвищує соціальну мобільність та створює умови для професійної перекваліфікації населення	Може викликати суспільні дискусії щодо принципів соціальної справедливості та рівності виплат

Якщо порівняти систему виплати базової соціальної допомоги в Україні і зарубіжних країнах, то можна отримати висновки за такими критеріями порівняння:

1) умовність виплат, тобто Україна використовує умовний підхід, де допомога залежить від доходів сім'ї. У зарубіжних прикладах (Фінляндія, Польща, Маршалові Острови) експерименти/програми часто передбачають безумовність виплат, тобто незалежність від попереднього доходу;

2) цільова група. В Україні базова соціальна допомога націлена саме на малозабезпечені домогосподарства, тоді як деякі країни виплачують допомогу значним групам населення, що дає змогу оцінити загальний вплив допомоги;

3) оцінка впливу. Експерименти, особливо фінський, демонструють, що безумовний дохід не завжди зменшує участь у трудовій діяльності, хоча масштаб та умови виплат різні в різних країнах;

4) фінансування. Усі системи стикаються з питанням фінансової стійкості: у зарубіжних прикладах це часто пілотні програми з окремим бюджетом або зовнішнім фінансуванням. В українській практиці фінансування здійснюється за рахунок державного бюджету.

На прийняття рішення потенційними отримувачами базової соціальної допомоги щодо участі в експерименті впливає сукупність взаємопов'язаних соціально-економічних, інституційних та поведінкових факторів. У науковому узагальненні доцільно виокремити такі групи чинників, подані у табл. 4.

Таблиця 4 – Фактори впливу на рішення заявників щодо участі в експерименті з надання базової соціальної допомоги

Група факторів	Перелік факторів впливу	Характер впливу факторів	Індикатори для оцінки впливу
Соціально-економічні	Рівень доходів, наявність утриманців (дітей, осіб з інвалідністю, осіб похилого віку), статус зайнятості, обмеженість заощаджень і майнових ресурсів	Матеріальна потреба підвищує мотивацію до участі в експерименті. Обмежені ресурси домогосподарства виступають критичним стимулом для подання заяви	Доходи сім'ї, кількість утриманців, співвідношення доходів і витрат, рівень заощаджень
Інституційно-правові	Чіткість критеріїв доступу, зрозумілість нормативних вимог, визначеність строків експерименту, довіра до органів влади та соціального захисту	Зрозумілі правила та стабільність виплат формують довіру та готовність до участі. Складність критеріїв або бюрократичні бар'єри знижують мотивацію	Кількість відмов від участі в експерименті, оцінка довіри до державних інституцій (опитування), відсоток осіб, що знають умови експерименту
Адміністративно-організаційні	Процедура подання заяви, обсяг документів, доступність цифрових сервісів, швидкість ухвалення рішень та виплат	Простота та доступність адміністративних процесів підвищують залученість до експерименту	Час обробки заяви, кількість відмов через неповний перелік документів, доступність онлайн-платформи, індекс задоволеності процедурою
Поведінкові та психологічні	Сприйняття соціальної допомоги, рівень поінформованості, побоювання контролю доходів і майна, соціальні норми та стигматизація	Суб'єктивні оцінки соціальної підтримки визначають готовність до участі в експерименті. Позитивне сприйняття допомоги стимулює залучення до експерименту	Рівень поінформованості (опитування), індекс стигматизації, частка домогосподарств, що відмовляються від допомоги з психологічних причин

Продовження табл. 1

Зовнішні та контекстні	Воєнні умови, внутрішнє переміщення, стан ринку праці, доступність альтернативних джерел доходу, місцева підтримка	Соціально-економічна нестабільність та обмеженість альтернатив підвищують мотивацію до участі. Активна державна підтримка сприяє охопленню експериментом	Кількість ВПО у складі сім'ї, рівень безробіття у регіоні, наявність інших джерел доходу, оцінка підтримки державних органів влади
------------------------	--	--	--

Висновки. Базова соціальна допомога має такі ж умови нарахування, виплати, перерахування, припинення виплати, як і інші види допомоги, які вона поєднала. Проте суттєвою відмінністю є: швидкість її оформлення; більш проста робота Пенсійного фонду щодо нарахування базової соціальної допомоги, збору та перевірки інформації про отримувача соціальної допомоги; наявність уніфікованого підходу до прийняття рішення щодо призначення чи відмови в призначенні даної допомоги. Від якості даного експерименту та його проведення протягом двох років залежить рішення щодо остаточного переходу виключно на використання базової соціальної допомоги. Проте викликає сумніви використання базової величини розміру допомоги у сумі 4500 грн, що не є дотичною до рівня прожиткового мінімуму. Не зовсім зрозумілим з точки зору обґрунтування та соціальної справедливості є визначення базової величини цієї допомоги.

Таким чином, науковим результатом даного дослідження є систематизація переваг, недоліків та особливостей впровадження базової соціальної допомоги в Україні. Перспектива подальших досліджень у даному напрямі полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення процедури соціального інспектування надання базової соціальної допомоги населенню України.

Список використаних джерел

- Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо надання базової соціальної допомоги: Постанова КМУ від 25.03.2025 №371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.01.2026).
- Порядок обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги: Постанова КМУ від 22.07.2020 р. № 632. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/632-2020-%D0%BF#n15> (дата звернення 15.01.2026).